

v objemu

TEMENICE in MIRNE

ŠENTRUPERT, Vesela Gora

MIRNA, Peter Pavel Glavar

RADULJA, Trebelno

MOKRONOG, Žalostna gora

GALERIJA likovnih samorastnikov

TREBNJE, Temenica

Slovenija

Sredi dolenskega gričevja, ob rekah Temenici, Mirni in Radulji se spleta nenavadna zgodba o deželi, življenju, delu in kulturi ljudi, ki tod živijo že iz pradavnine kakor v pravljici. Na začetku so bili voda in zemlja, zrak in vetrovi, oplajali so gozdove, travnike in njive, da se je okolje razvilo v vrtno grede, v katerih klijе življenje in rojeva vedno nove oblike.

Arheološke najdbe nam pričajo, da je v Mirenski dolini cvetela halštatska kultura kot najvišji izraz svojega časa. Rimljani so v teh dolinah zarezali svoje neizbrisne sledi, zgodnji srednji vek pa je utrdil politične in gospodarske pogoje za življenje, ki se niso izčrpali do naših dni. Dinastija Breško-Seliških je bila povezana s cesarskim dvorom v Regensburgu in tako preko Eme Krške, najmočnejše osebnosti iz tega rodu, z osrednjo močjo takratne Evrope. Z upravnim sedežem Savinjske in Kranjske krajine v Mirenski dolini je dotekala v te kraje tudi kultura in na osnovi prvih zgodovinskih ostankov se je v času romanike, gotike, renesanse in baroka bogato pomnožila.

Tudi umetnostni tokovi 19. in 20. stoletja niso šli mimo teh krajev: nova gotika je oblikovala župnijsko cerkev na Mirni, na Zaplazu se je v zvonikih in slikanih oknih Staneta Kregarja - skoraj neverjetno - pojavila secesija, v mirenski župnijski cerkvi sledimo v delih Seppa Grassmüčka odmevom kubizma, sodobnim umetnostnim tokovom pa v spomeniku padlim borcem NOB na Mirni Janeza Lenassija, v križevem potu, ki ga je Tomaž Perko naslikal za mokronoško župnijsko cerkev, in v spomeniku Frideriku Baragi Franceta Goršeta v Trebnjem. Likovni samorastniki so dobili svojo galerijo, Friderik Baraga in Pavel Golia svoja spominska obeležja.

V začetku so bili voda in zemlja, zrak in vetrovi, ki so plodili okolje. Ljudje, ki tod živijo, znajo že dolga stoletja skrbeti za nadaljnje bujno življenje teh dolin. In nič ne kaže, da so se kaj upehali.

FORTUNAT BERGANT

Sv. Janez Nepomuk, 1740. Delo je izraz iščočje umetniške popolnosti: baročno razgibana kompozicija, zlomljeno gubanje oblačil, tople barve in prelivanje svetlobe iz svetlih v temne sence.

ŠENTRUPERT z okolico

Vesela Gora.

Na podaljšanem grebenu Oplenka se je zleknilo naselje s cerkvijo sv. Frančiška Ksaverija.

Naselje je bogato arheološko najdišče starejše železne dobe.

Pasna spona z Vesele Gore, 5.-4. stol. p.n.št. Najdba iz halštatske kulture.

Cerkev je nastala v letih med 1723 in 1729 in je po svoji zasnovi dvokupolna prostornina s stranskimi kapelami. Zasakana zvonika dajeta vtis gibanja pročelja.

Obiskovalca prevzame pogled na notranjost, ki ga objame kakor v krogu zasnovana galerija. Pred njim zablesli pozlata glavnega oltarja sv. Frančiška, nad njim pa se prelivajo barve od stranskih oltarjev proti središčnem poudarku v kupoli, ki jo je leta 1760 poslikal Anton Tušek.

ŠENTRUPERT z okolica

ŠENTRUPERT Šentrupert

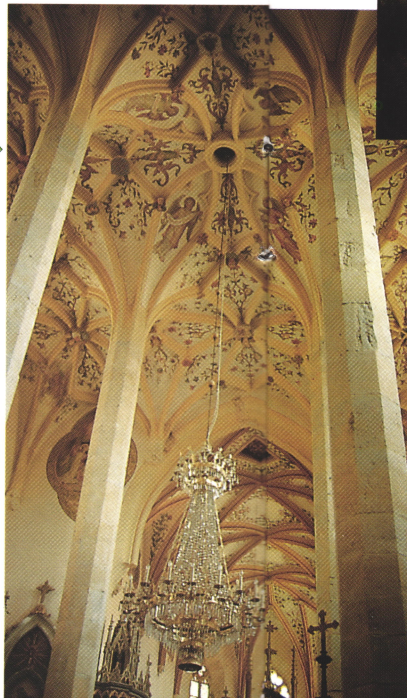
Beka značilno oblikuje svet ob robovih vinogradov in s svojim dolgim in mehkim šibjem vabi k pletenju uporabnih predmetov.

Oplenk. Hiša s kapelico iz 18. stol. Freske v kapelici so delo **Antona Postla**.

P.c. sv. Duha na Vihru. Freska Marija z detetom v mandorli, nastala v letih med 1500 in 1510.

Šentrupert.

Ž. c. sv. Ruperta. Gotska konstrukcija obokov v svetišču in ladji s konca 15. stol. Delo Parlerjeve in Kranjske delavnice.

Grad Škrljevo. Upravni sedež Savinjske marke dinastije Breško - Seliške. V svojem jedru še iz časa kneginje Eme, današnja oblika je posledica prezidav v raznih zgodovinskih obdobjih.

PETER PAVEL GLAVAR

Mirna

Lanšprež, kozolec, 18. stol. Zgraditi ga je dal Peter Pavel Glavar

Lanšprež, kapela sv. Martina, 2. pol. 18. stol, kjer se nahajata grobova Petra Pavla Glavarja in Jerneja Basaja.

MIRNA z okolico

Veliki oltar v p.c. sv. Helene na Mirni, 2. pol. 18. stol. Oltarna slika sv. Helene je delo **Valentina Metzingerja**.

Bistrica. ■

MOSTOVI iz 17. stol.

Mirna.

Pravi okras Mirenske doline so trdno grajeni mostovi iz rezanega apnenca, statično natančno preračunani, z izvrstno izpeljanimi prekatnimi loki in edinstvenim občutkom za urbanistično celoto naselja. Popotnik največkrat ne ve, da gre z enega konca vasi na drugega preko mosta.

To jim daje ne samo zgodovinsko vrednost, ampak so tudi enkratno estetsko dopolnilo krajem, v katerih so nastali ob koncu 17. stol.

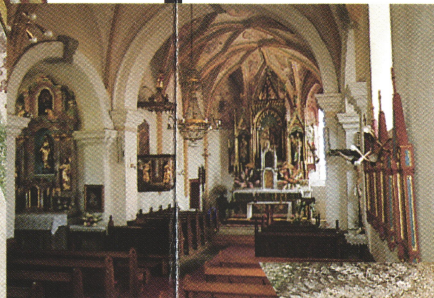
■ Hrastovica.

Notranjost ž.c. sv. Janeza Krstnika
na Mirni, iz 2. pol. 15. stol.

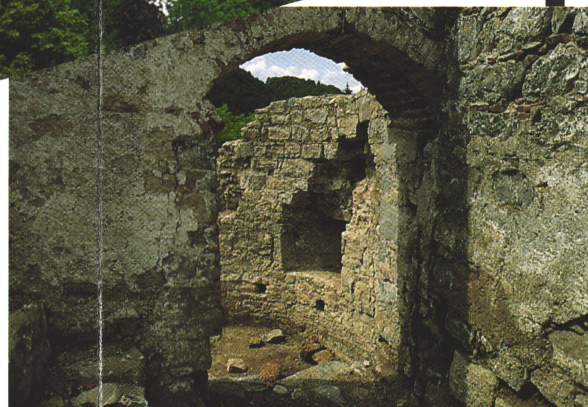
Angel z opreklem.

Mojster Bolfgang,
Sv. Doroteja, freska
na oboku ž.c. sv.
Janeza Krstnika na
Mirni, nastala med
leti 1465 in 1470.

Grad Mirna.
Zgodovinsko sporočilo o
njem sega v leto
1165.

Klet
jugovzhodnega
stolpa po
najnovejših
izkopavanjih.

RADULJA *Trebelno*

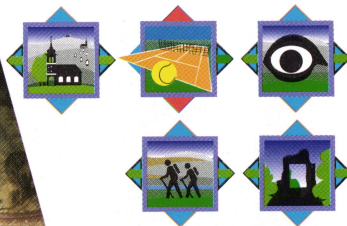
RADULJA.

Po dolini polhov za Hmeljnikom meanderska Radulja oblikuje razgiban relief svoje okolice.

ŽALOSTNA GORA Mokronog

Leta 1736 je obok svetišča poslikal znani slovenski baročni freskant **Franc Jelovšek**. Upodobil je skupino sedmih menihov, servitov, ki se s priprošnje zatekajo k Materi Božji.

P.c. Žalostne Mater Božje na Žalostni gori, 1670.

Zaobljubljena podoba Žalostni Materi Božji. Votivna podoba iz 1807 prikazuje takratna oblačila prebivalcev iz okolice Mokronoga in njihovo božjepotno zavzetost.

Svete stopnice s stenskim slikami **Antona Postla** iz leta 1767 s prizorom Kristus pred Herodom dokazujejo, da freske izhajajo iz uprizoritve Škofjeloškega pasijona očeta Romualda v letih 1721 in 1765.

MOKRONOG z okolico

Tamas Galambos,
Mati zemlja,
olje na platnu, 1981.

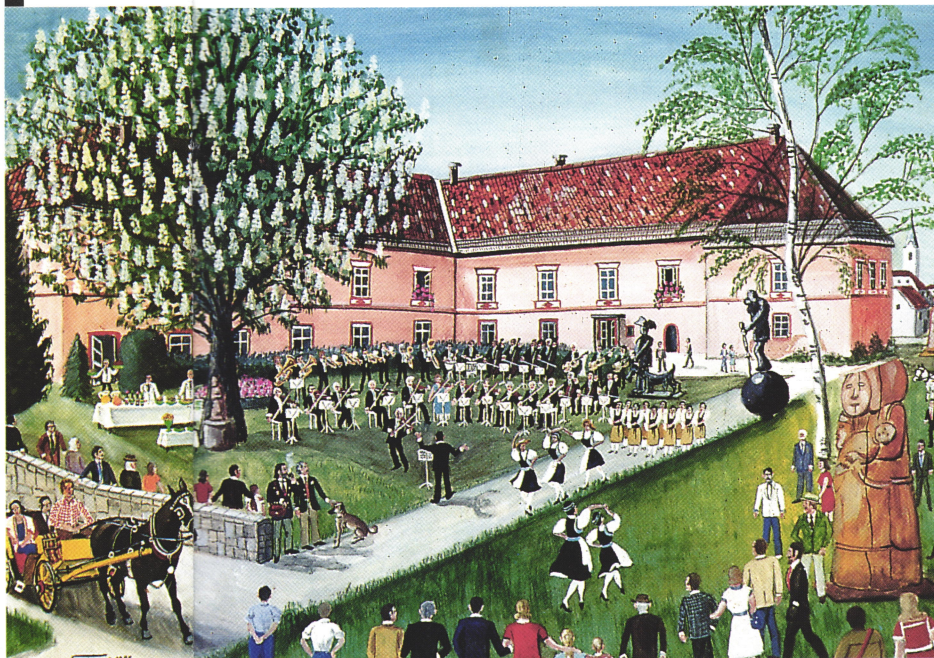
Sandi Leskovec,
Martin Krpan,
relief v lesu, 1975.

Arturo Stucchi,
Galerija Trebnje, olje na papirju, 1982.

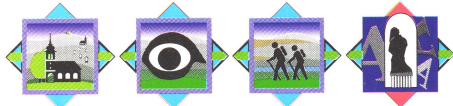

Lucijan Reščič,
Sveti Jurij,
olje na steklu, 1982.

Zaplaz, p.c. Marije Pomočnice kristjanov, z izrazito secesijskim obeležjem, zlasti v zvonikih, 1906.

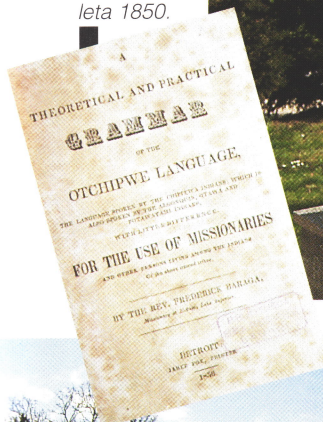
Ž.c. Marijinega vnebovzjetja v Trebnjem, pogled v svetišče z izredno lepim baročnim oltarjem iz 2. pol. 18. stol.

TREBNJE z okolico

France Gorše, spomenik Frideriku Baragi pred ž.c. Marijinega vnebovzjetja v Trebnjem, 1979.

Friderik Baraga, slovnica indijanskega jezika plemena Očipua, izdana v Detroitu leta 1850.

Grad Trebnje je bil v tej tlorisni osnovi oblikovan v 16. stol. V 19. stol. je bil v lasti Baragovih.

Spominska soba Friderika Barage v Mali vasi.

TEMENICA **Trebnje**

Sledi rimske kulture.

Jantarni ogrlici in bronasta zapestnica, 5. - 4. stol. p.n.št, dragoceni najdbi iz prazgodovinskih grobov na Medvedjeku.

Velika Loka

Temenica.

Temenica se s številnimi temnimi tolmuni in alpskimi značilnostmi v Dolenjih Ponikvah spusti na prepustne apnenice in ponika v številnih požiralnikih.

TREBNJE z okolica

Podobo dolenske pokrajine oblikujejo tudi številna znamenja.

Mandljeva kovačija
ob rečici Sotli pri Mirni,
2. pol. 19. stol.

ZEMELJO

navezanost na

Toplar,
dvojni kozolec,
je značilna
stavbna arhitektura
dolenjskega
podeželja
s konca 19. stol.

KMEČKO GOSPODARSTVO *v objemu Temenice in Mirne*

Jarem za volovsko vprego in sejalnik iz 19. stol.

Kmečki muzej na Veseli Gori.

ZEMELJO
navezanost na

salizacija ■ STUDIO 5 / Foto ■ Marko Kapus, Borut Dvorčnik, Borut Krž, Igor Malahovsky / Oblikovanje ■ Borut Dvorčnik / Teksti ■ Marko Marin, Marko Kapus / Izdala ■ Skupščina Občine Trebnje, 1994 / Fotoliti ■ Reprostudio Delo / Tisk ■ Marginalja / Naklada ■ 5000